

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DYREKTOR
DEPARTAMENTU ŚRODOWISKA, ROLNICTWA
I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Warszawa, dnia 10 marca 2009 r.

Tadeusz Bachleda-Curus

KSR-411403-1/08
R/08/004

Zarząd

**Kopalni i Zakładów Chemicznych
Siarki „Siarkopol” S.A.
w Grzybowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego, przeprowadziła kontrolę zapobiegania poważnym awariom w rozumieniu ustawy - Prawo ochrony środowiska w Kopalniach i Zakładach Chemicznych Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie - Zakładzie Produkcji Chemicznej w Dobrowie, zwanym dalej „Zakładem”. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2005 r. do 30 września 2008 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, działania Zarządu Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie – Zakładu Produkcji Chemicznej w Dobrowie w zakresie ochrony środowiska przed poważnymi awariami.

Z dniem 1 stycznia 2004 r. Przedsiębiorstwo Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” w Grzybowie, przekształcone zostało w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa. W Zakładzie Produkcji Chemicznej wytwarzany jest dwusiarczek węgla¹ w ilości decydującej o zaliczeniu Zakładu do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

¹ Dwusiarczek węgla (CS₂) – substancja niebezpieczna

Z ustaleń kontroli wynika, że pismem z dnia 25 marca 2002 r. dokonano, wymaganego przepisami art. 250 ustawy - Prawo ochrony środowiska², zwanej dalej „POŚ”, zgłoszenia Zakładowi Komendantowi Powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w Busku Zdroju, a pismem z dnia 30 lipca 2002 r. Świętokrzyskiemu Komendantowi Wojewódzkiemu PSP. Ponadto, pismem z dnia 29 grudnia 2005 r., przesłano aneks do ww. zgłoszenia, w którym - oprócz dwusiarczku węgla - jako substancję niebezpieczną wskazano siarczki sodu, występujący w ilości decydującej o zaliczeniu Zakładu do zakładów o zwiększonym ryzyku.

Kontrola wykazała, że Zakład sporządził następującą dokumentację w przedmiotowym zakresie, wymaganą przepisami prawnymi:

- Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym oraz system bezpieczeństwa, stanowiące element ogólnego systemu zarządzania zakładem (art. 251 i 252 POŚ).
- Raport o bezpieczeństwie, zatwierdzony decyzją Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 24 lipca 2004 r. (art. 253 POŚ).
- Wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy, przedłożony Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Komendantowi PSP w dniu 29 czerwca 2004 r. (art. 261 POŚ).

Stwierdzono ponadto, że do końca stycznia każdego roku badanego okresu – zgodnie z wymaganiami art. 263 POŚ - dostarczano właściwym organom wykazy danych, dotyczących substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie Zakładu.

Równocześnie w wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

1. Do czasu zakończenia kontroli nie zaktualizowano – w związku z modernizacją instalacji, której rozruch przeprowadzono w listopadzie 2007 r. - *Instrukcji obsługi węzła syntezy dwusiarczku węgla i węzła wydzielania siarki*, pomimo obowiązku w tym zakresie, wynikającego z zapisów ww. *Instrukcji*. Powyższe postępowanie NIK ocenia jako nierzetelne.
2. Nie zrealizowano 6 z 9 szkoleń, wybranych do kontroli, związanych z systemem bezpieczeństwa, planowanych w badanym okresie. Dotyczyło to, w latach 2005-2007, 3 szkoleń dla osób zarządzających zespołami przeciwpożarowymi i kursu podstawowego I-go stopnia strażaka oraz 2 szkoleń w 2008 r. dla pracowników uczestniczących w załadunku towarów niebezpiecznych w zakresie przepisów ADR³, a także szkolenia kwalifikacyjnego pracowników w zakresie napełniania i opróżniania z CS₂ zbiorników transportowych oraz opróżniania zbiorników transportowych z ciekłej siarki. Ponadto do czasu zakończenia kontroli dwóch pracowników Zakładu, zatrudnionych w 2007 r., nie zapoznano z oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy i nie przeszkolono w zakresie eksploatacji urządzeń oraz instalacji energetycznych i gazowych, co NIK ocenia jako postępowanie nierzetelne.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.

³ ADR - międzynarodowa konwencja dotycząca drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych

3. Nierzetelnie prowadzono również, zbadane w trakcie kontroli, dokumenty sporządzane w ramach monitoringu funkcjonowania instalacji produkcyjnej dwusiarczku węgla. W skontrolowanych 15 formularzach *Rejestrów zgłoszonych usterek mechanicznych* stwierdzono brak rejestracji godziny zgłoszeń (w 75% pozycji), a w *Harmonogramie przeglądów, konserwacji i remontu sieci, węzłów aparatów i urządzeń* – brak dat dokonanych odbiorów (w 71% pozycji). Ponadto w 8 skontrolowanych *Raportach sterowniczych Oddziału Produkcji Dwusiarczku Węgla* stwierdzono nieprawidłowości, polegające m. in. na: braku podpisów na formularzach do przedmiotowych *Raportów* oraz braku formularzy zawierających niezbędne zapisy dokumentujące przebieg i parametry pracy instalacji.
4. W okresie od czerwca 2005 r. do czerwca 2008 r. nie realizowano wniosku, wynikającego z 6 kontroli wewnętrznych stanu bezpieczeństwa pożarowego w Zakładzie, przeprowadzonych w tym okresie, podczas których stwierdzano brak oznakowania miejsc zbiórki do ewakuacji, w tym m.in. na: placu przed budynkiem kompresorni; placu przed sterownią instalacji dwusiarczku węgla; placu przed budynkiem piany przeciwpożarowej oraz placu przed budynkiem administracyjnym. W trakcie kontroli NIK, w dniu 9 grudnia 2008 r. ustalono, że miejsca ewakuacji zostały oznakowane.

Ponadto w wyniku kontroli ustalono, że w okresach od 25 do 31 grudnia 2007 r. oraz od 2 kwietnia do 5 maja 2008 r. nie prowadzono dokumentacji przebiegu i parametrów pracy instalacji produkcji dwusiarczku węgla. Spowodowane to zostało, według wyjaśnień uzyskanych w trakcie kontroli, awariami systemu raportowania.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie przez Zarząd Spółki działań, mających na celu realizację następujących wniosków:

1. Niezwłoczne dokonanie aktualizacji „Instrukcji obsługi węzła syntezy dwusiarczku węgla i węzła wydzielania siarki”.
2. Pełną realizację zaplanowanych szkoleń, związanych z systemem bezpieczeństwa w Zakładzie.
3. Zapewnienie rzetelnego sporządzania dokumentacji, prowadzonej w zakresie monitoringu funkcjonowania instalacji produkcyjnej dwusiarczku węgla.
4. Systematyczne analizowanie i podejmowanie decyzji w sprawie realizacji wniosków, wynikających z przeprowadzanych kontroli wewnętrznych, związanych z bezpieczeństwem przeciwpożarowym.
5. Zbadanie przyczyn występowania awarii systemu raportowania przebiegu i parametrów pracy instalacji produkcji dwusiarczku węgla i podjęcie działań w celu ich wyeliminowania.

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Zarządu Spółki o przedstawienie w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Departamentu Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego Najwyższej Izby Kontroli, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.